

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o administracyi krajowego funduszu
pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za czas od 1. stycznia do
30. listopada 1894 r.

Wysoki Sejmie!

Pragnąc żeby cała załoga wojskowa, stale w kraju konsystująca, została w jak najkrótszym czasie w koszarach pomieszczoną, uchwalił Wysoki Sejm dnia 21. października 1881 r. przeznaczać corocznie przez lat trzy kwotę 60.000 zł. na zaliczki bezprocentowe, zwrotne, na cele budowy koszar dla gmin, nieposiadających majątku. System ten okazał się tak skutecznym, że od roku 1882—1887, uchwalał Wysoki Sejm na ten cel corocznie 120.000 zł. a na posiedzeniu z dnia 11. stycznia 1888 r. ustanowił osobny fundusz w wysokości jednego miliona zł., przeznaczony na udzielanie pożyczek bezprocentowych na budowę koszar dla stałej załogi w kraju. Fundusz koszarowy został podniesiony uchwałą Wys. Sejmu z d. 5. kwietnia 1892 r. o 200.000 zł. a uchwałą z dnia 24. września 1892 r. o dalszych 80.000 zł. i wynosił 30. listopada 1894. (wraz z odsetkami zwłoki do 30. czerwca 1894): 1,330.224 zł. 13 ct., a mianowicie należność od gmin 1,271.962 zł. 85 ct. zapas kasowy 58.297 zł. 28 ct. W ogóle wypłacono gminom z funduszu pożyczkowego do dnia 30. listopada 1894. 1,831.124 zł. natomiast gminy zwróciły do tego czasu 559.197 zł. 15 ct.

Powołaną wyżej uchwałą z 5. kwietnia 1892 polecił zarazem Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w celu uzyskania zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar. Dnia 18. marca 1893. roku oznajmiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu, że powyższej uchwale Sejmu stało się na razie o tyle zadość, że c. k. Rząd udzielił gminie miasta Brodów bezprocentową pożyczkę w kwocie 350.000 zł. zwrotnej w 25-ciu latach. A ponieważ Wydział krajowy udzielił był swego czasu Brodom promesę na 100.000 zł. na ten sam cel, zatem uzyskał kraj faktyczną pomoc wynoszącą 100.000 zł. przez odwołanie tejże promesy.

Odezwą do c. k. Namiestnictwa z dnia 19. maja 1894. l. 34.249., przedstawił Wydział krajowy stan funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska i wykazał, że fundusz ten już po koniec 1895 r. został wyczerpanym, upraszał więc aby c. k. Namiestnictwo zechciało wyjednać u władz dotyczących pomoc dla kraju, względnie dla gmin w ten sposób, iżby c. k. Rząd zrealizował udzieloną już gminie miasta Przemyśla promesę na 100.000 zł. i gminie miasta Tarnowa promesę na 200.000 zł. Nareszcie dnia 27. lutego 1894 roku, przedstawił Wydział krajowy ponownie „że liczne a poważne życzenia c. k. Władz wojskowych schodzą się naraz, są nagłe“. Że „tego rodzaju życzenia przedstawiające lekko licząc półmilionowy kredyt roczny, na którego zrealizowanie kraj dysponować może zaledwie piątą częścią, musiałyby zwiechnąć równowagę finansów kraju“.

Wobec tego upraszał Wydział kraj. c. k. Prezydium Namiestnictwa usilnie o przedstawienie ze swej strony c. k. Władzom centralnym przychylnego wniosku co do faktycznej potrzeby corocznej dla kraju pomocy. Odezwą z d. 19. maja 1894. odpowiedziało c. k. Namiestnictwo że c. k. Ministerstwo obrony kraj. reskryptem z dnia 22. kwietnia 1894. l. 8.119 nie uwzględniło wniosku o przyznanie gminom Lwów i Przemyśl bezprocentowych pożyczek z funduszy państwowych na budowę koszar w myśl bowiem postanowień §. 23. ustawy kwaterunkowej, stały kwaterunek wojska jest obowiązkiem „poszczególnych krajów koronnych“.

Wobec tej odmownej decyzji c. k. Namiestnictwo domaga się iżby Wydział krajowy „tym gminom w których wskutek pomnożenia stanu czynnego obrony krajowej brak wspólnych pomieszczeń dla wojska się okazuje, i w następstwie tego ciężar rozdzielonego zakwaterowania wojska, bardzo byłby szkodliwy dla właścicieli realności, przyjść w pomoc przez udzielenie bezprocentowych pożyczek z funduszu krajowego i w tym celu wyjednać ewentualnie u Wysokiego Sejmu podwyższenia przyzwolonej dotacji“.

Stan rzeczy co do pożyczek na budowę koszar przedstawia Wydział krajowy jak następuje :

A) Pożyczki przyznane bez zastrzeżenia :

1) Gródek LW. 39.136 94	50.000 zł.
2) Kołomyja LW. 34.824 94 zamiast przyznanej do LW. 41.828 93 pożyczki w kwocie 52.000 zł. przyznano pożyczkę w kwocie 60.750 zł. z której nie podjęto reszty	9 326 „
3) Rzeszów LW. 25.392 94 przyznano lecz nie podjęto	100.000 „
4) Nowy Sącz LW. 17.392 92	30.000 „
5) Przemyśl LW. 19.882 92	100.000 „
6) Tarnów LW. 8.601 93 reszta	50.000 „
7) Żółkiew LW. 28.033 93 do wypłaty w latach 1895—1900	150.000 „
Razem	<u>489.326 zł.</u>

B) Pożyczki przyznane na r. 1897 pod warunkiem, jeśli Wysoki Sejm przyzna odpowiedni kredyt :

1. Kołomyja LW. 34.724 94 i odezwa c. k. Namiestnictwa z 25. czerwca 1894 L. 50.063 3. lipca 1894. L. 51.082 i c. k. Prezydium Namiestnictwa z 27. lipca 1894 L. 7752 pz.	190.000 zł.
---	-------------

	Z przeniesienia	190.000 zł.
2)	Rzeszów LW. 32.120 94 i odezwa c. k. Namiestnictwa z 20. lipca 1894 L. 49.487 i 11. października 1894 L. 81.268	150.000 „
8)	Stanisławów LW. 33.556 94 odezwa c. k. Namiestnictwa z 20. lipca 1894. r. L. 56.934 i c. k. Prezydium Namiestnictwa z 27. lipca 1894. L. 7.752 pr.	40.000 „
	Razem	<u>380.000 zł.</u>

C) Pożyczki żądane dla gmin bądź przez c. k. Namiestnictwo, bądź przez władze wojskowe:

1)	Lwów LW. 9.053 27.864 i 41.425 94 oraz odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 13. lutego 1894. L. 1594 pr. 10. maja 1894. L. 34.149 i z dnia 27. lipca 1894. L. 7.752 pr.	200.000 zł.
2)	Złoczów LW. 41.425 94 i odezwa c. k. Prezydium Namiestnictwa z 27. lipca 1894. L. 7.752 pr.	70.000 „
3)	Przeworsk LW. 38.211 oraz odezwę komendy 10 korpusu z 17. października 1894. L. 4551. (LW. 55.570 94.)	94.000 „
	Razem	<u>364.000 zł.</u>

D) Pożyczki zgłoszone przez gminy bezpośrednio:

1)	Czortów LW. 11.022 94 17.778 93 dodatkowo do wypłaconych już 45.000 zł.	30.000 zł.
2)	Przemyśl LW. 28.550 93 i 27.863 94 dodatkowo do przyznanych 100.000 zł.	45.000 „
3)	Sanok LW. 45.494 94	150.000 „
4)	Wadowice LW. 53.882 94	90.000 „
	Razem	<u>315.000 zł.</u>

Ogółem przeto wynoszą pożyczki zgłoszone po dzień zamknięcia niniejszego sprawozdania.

ad A.) kwotę	489.326 zł.
ad B.) kwotę	380.000 „
ad C.) kwotę	364.000 „
ad D.) kwotę	315.000 „
Czyli razem	<u>1.548.326 zł.</u>

Z kwoty **ad A.** w wysokości 489.326 zł. przypadnie do wypłaty w roku 1895. i 1896. kwota 369.329 zł. Żółkiew bowiem otrzyma w roku 1896. dopiero pierwszą ratę w kwocie 30.000 zł.

Na pokrycie zaś powyższej należności w kwocie 369.326 zł.

służyć będzie zapas kasowy z końcem 1894 około	110.000 zł.
zwroty z pożyczek w latach 1895 i 1896 około	225.000 „
i procenta z lokacyi około	5 000 „
Czyli razem	<u>340.000 zł.</u>

Zabraknie przeto przeszło 29.000 zł. które Wydział krajowy zniewolony będzie wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1896. celem pomnożenia funduszu pożyczkowego na budowę koszar.

Do kwoty **ad B.** płatnej w roku 1897 w wysokości 380.000 zł. doliczyć należy drugą ratę pożyczki dla Żółkwi w kwocie 30.000 zł.

Należytość przeto wynosić będzie do wypłaty w r. 1897. kwotę 410.000 zł.

Na jej pokrycie zaś dysponować będzie Wydział krajowy tylko dochodem z r. 1897. w kwocie około 130.000 zł. tak, że pozostałą resztę w kwocie około 280.000 zł. zniewolony będzie Wydział krajowy wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1897 celem uzupełnienia funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska.

Reszta ze zgłoszonych pożyczek **ad C.** w ogólnej kwocie 364.000 zł. i **ad D.** w ogólnej kwocie 315.000 zł. do których doliczyć należy jeszcze trzyroczne raty pożyczki dla Żółkwi w kwocie ogólnej 90.000 zł. wreszcie pożyczki, które w między czasie zgłoszone zostaną, będą mogły od roku 1898. uwzględnione być tylko o tyle o ile nato wystarczą dochody roczne funduszu pożyczkowego i korpusu orhotników, przyczem oczywiście mogą zostać uwzględnione tylko pomniejsze pożyczki.

Cheąc zatem pokryć dotychczasowe potrzeby z funduszu koszarowego, który ma rocznie około 113.000 zł. dechodów z rat przypadających od gmin jako zwrot bezprocentowej, udzielonej im pożyczki, potrzebowalibyśmy 14 lat.

Tymczasem dnia 26. stycznia b. r. ces. król. Namiestnictwo zażądało od Wydziału krajowego dalszej akcyi w celu dostarczenia zarządowi wojskowemu nowych pomieszczeń, „cheąc ograniczyć na czas jak najkrótszy dotkliwy ciężar dla gmin okolicznych, wynikający z kwaterunku rozdzielnego“. Akcyja ta nie może być na długie lata odłożoną i z tego powodu wniósł Wydział krajowy dodatkowe sprawozdanie o krajowym funduszu pożyczkowym na budowę koszar dla wojska, które kończy następującymi wnioskami:

Sejm upoważnia Wydział krajowy ażeby:

- a) w razie koniecznej potrzeby i braku zasobów w krajowym funduszu pożyczkowym na budowę koszar dla wojska wydawał gminom na budowę tych koszar promesy na pożyczki płatne z pomienionego funduszu w latach późniejszych:
- b) pożyczki które gminy realizować będą w drodze eskontu promes wymienionych wyżej *ad a)*, w razie potrzeby poręczał imieniem kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem:
- c) odsetki, jakie gminy w skutek zeskontowania wymienionych wyżej *ad a)* promes Wydziału krajowego opłacać będą obowiązane, pokrywał z krajowego funduszu pożyczkowego na buoowę koszar dla wojska. a jako dotację tego funduszu wstawiał odpowiednie kwoty odsetków do corocznego budżetu funduszu krajowego.

Komisya administracyjna uznając potrzebę szybszej akcyi, dla oszczędzenia gminom dotkliwego ciężaru wynikającego z kwaterunku rozdzielnego, sądzi, że nie należałoby ograniczać akcyi tylko do gmin, ale oraz wspierać prywatne przedsiębiorstwa, któreby gotowe były podjąć się budowy koszar, w razie gdyby im część kapitału bez procentu dostarczono. Oczywiście, że gminy mają zawsze pierwszeństwo. Komisya sądzi jednak że zarówno gminy jak prywatni przedsiębiorcy mogą budować koszary mając część kapitału bez procentu, i że pobudziwszy inicjatywę prywatną uczyni się zadość potrzebie, dając promesy tylko na część potrzebnego na budowę koszar kapitału.

Dając promesy prywatnym Wydział krajowy musi zwracać na to uwagę, aby pożyczka dana z funduszu koszarowego była dostatecznie zabezpieczoną.

W sprawozdaniu swoim z dnia 27 grudnia 1894 r. zapowiada Wydział krajowy, że wstawi do preliminarza na rok 1896 29.000 zł. a na rok 1897 280.000 zł. celem pomnożenia funduszu pożyczkowego na budowę koszar.

Obecnie komisya administracyjna nie uważa za potrzebne oświadczenia się co do zapowiedzianego w następnych latach pomnożenia funduszu koszarowego, a to z następujących powodów :

1. Dnia 9 lutego 1894 r. uchwalił Wysoki Sejm rezolucyę wzywającą Rząd aby wniósł do Rady państwa nowy projekt ustawy kwaterunkowej. W komisji budżetowej delegacyj wspólnych odpowiedział minister wojny na zapytanie jednego z polskich delegatów, że wkrótce nowy projekt ustawy kwaterunkowej zostanie przedłożony Radzie Państwa. Zatem dopiero po uchwaleniu nowej ustawy będziemy mogli sobie zdać jasno sprawę z tego co nam czynić wypada.

2. Nie da się zaprzeczyć, że Galicya ponosi wyjątkowe ciężary z powodu kwaterunku wojsk. W pierwszym bowiem rządzie, zgodnie z duchem organizacyi armii, liczone na dyslokacyę terytoryalną, t j. że każdy pułk będzie zakwaterowany w swoim okręgu rekrutacyjnym. Obecnie zaś stoi w Galicyi dość znaczna ilość wojsk których okręgi rekrutacyjne leżą po za obrębem Galicyi, a dla których Galicya musi dostarczać koszary. Powtóre już w chwili uchwalenia ustawy kwaterunkowej istniała znaczna liczba koszar rządowych w innych krajach koronnych, tak, że te kraje musiały dostarczyć koszar tylko dla cząstki wojsk zakwaterowanych. Dość wspomnieć, że w r. 1886, wedle urzędowych wykazów, $\frac{6}{7}$ piechoty i prawie $\frac{2}{3}$ kawaleryi w obrębie 2-go korpusu (wiedeńskiego) było zakwaterowane w rządowych gmachach, wówczas, gdy w Galicyi w tymże roku tylko $\frac{1}{3}$ część piechoty i $\frac{1}{4}$ część kawaleryi były umieszczone w koszarach należących do skarbu państwa. W ostatnich trzech latach gdy nastąpiło podniesienie etatów wojskowych w piechocie, wstawiono do budżetu około 2.000.000 zł. dla rozszerzenia gmachów rządowych. Tam zaś, gdzie wojska leżały w koszarach gmin lub krajów, spadł ciężar rozszerzenia koszar na te ostatnie. W obec tego polecenie Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 ażeby Wydział krajowy przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w celu uzyskania zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar“ jest zupełnie usprawiedliwionem.

Na podstawie powyższych wywodów wnosi komisya administracyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie funduszem pożyczkowym na budowę koszar dla wojska za czas od 1. stycznia do 30. listopada 1894 r. przyjmuje się do wiadomości.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy ażeby:

- a) w razie koniecznej potrzeby i braku zasobów w krajowym funduszu pożyczkowym na budowę koszar dla wojska wydawał gminom a ewentualnie i prywatnym przedsiębiorcom za dostatecznem zabezpieczeniem na budowę tych koszar promesy na pożyczki płatne z pomienionego funduszu w latach późniejszych;
- b) pożyczki które zrealizowane będą w drodze eskontu promes wymienionych wyżej *ad a)* w razie potrzeby poręczał imieniem kraju Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Krakowskiem;
- c) odsetki, jakie wskutek zeskontowania wymienionych wyżej *ad a)* promes Wydziału krajowego opłacane będą, pokrywał z krajowego funduszu pożyczkowego na budowę

koszar dla wojska, a jako dotację tego funduszu wstawiał odpowiednie kwoty odsetków do corocznego budżetu funduszu krajowego.

3. Sejm poleca ponownie Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem, w celu uzyskania zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar.

4. Petycę miasta Lwowa l. 588. odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Lwów, dnia 6. lutego 1895.

Przewodniczący :

Zaleski.

Sprawozdawca :

Popowski.